

Review

De rubriek 'Review' heeft als doel om de lezer te informeren over recente publicaties met betrekking tot het hoger onderwijs.

Baars, G., Wieland, A., Ven, M. van de & Jager, K. (2006). *Leren (en) doceren met digitale leermiddelen in het hoger onderwijs*. Den Haag: Uitgeverij LEMMA, 188 p., ISBN-90-5931-447-6.

In dit boek, primair bedoeld voor docenten in het hoger onderwijs, staat het ontwerpen, uitvoeren en evalueren van cursussen door middel van digitale middelen centraal. Naast algemene informatie hierover gaat dit boek in op competenties die nodig zijn om goed te kunnen functioneren in een digitale onderwijsomgeving. Het bevat een concreet stappenplan voor het ontwerpen, ontwikkelen en evalueren van volledig digitale cursussen en van cursussen met digitale middelen. Verder zijn er tipsheets voor het vormgeven van digitaal onderwijs.

Witte, J.K. (2006). *Change of degrees and degrees of change: comparing adaptations of European higher education systems in the context of the Bologna process*. Enschede: Center for Higher Education and Policy Studies (CHEPS), 646 p., ISBN 90-365-2382-6.

Ten aanzien van het Bologna-proces gaat men er vaak vanuit dat hogeronderwijssystemen (HO-systemen) in Europa steeds meer op elkaar gaan lijken. Dit onderzoek wijst slechts op een geringe convergentie tot dusver. Dit proefschrift richt zich op drie onderzoeksvragen:

- (1) Hoe zijn de nationale gradenstructuren aangepast in de context van het Bologna-proces en welke veranderingen impliceert dit voor andere relevante dimensies van de verschillende HO-systemen?
- (2) Wat verklaart de aard en mate van veranderingen in de verschillende HO-systemen en de overeenkomsten en verschillen tussen deze systemen?
- (3) Leidt de aanpassing van nationale gradenstructuren in de context van het Bologna-proces tot convergentie van de verschillende HO-systemen?

Vier nationale casestudies van Duitsland, Nederland, Frankrijk en Engeland, tussen 1998 en 2004, vormen het hart van het empirische deel van deze studie.

www.utwente.nl/cheps/documenten/2006wittedissertation.pdf

Vlk, A. (2006). *Higher Education and GATS: Regulatory consequences and stakeholders' responses*. Enschede: Center for Higher Education and Policy Studies (CHEPS), 286 p., ISBN 90-365-2372-9.

Op 15 april 1994 werden het WTO-dienstenverdrag (GATS) en de Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIP) afgesloten, waarmee de onderwijssector geselecteerd werd voor verdere liberalisering. De probleemstelling van dit proefschrift luidt: hoe en in hoeverre heeft GATS invloed op de mogelijkheden tot sturing van hoger onderwijs door de natiestaat? Uit een literatuuranalyse bleek dat de belangrijkste ele-

menten van hoger onderwijs die (mogelijk) beïnvloed worden door GATS zijn: publiek hoger onderwijs en de overheidsregulering van hoger onderwijs, inclusief een kwaliteitszorgmechanisme. De analyse van de standpunten en visies van de stakeholders bevestigt een wijdverbreide opvatting: de discussie over GATS en haar implicaties voor hoger onderwijs is duidelijk gepolariseerd. Onderdeel van het empirische deel van het onderzoek zijn twee gedetailleerde nationale casestudies van de Tsjechische Republiek en Nederland. Noch via de wettelijke bepalingen, noch via de betrokkenheid van stakeholder blijkt een impact van GATS op de sturingscapaciteiten van een natiestaat. De regulering van het hoger onderwijs is niet veranderd ten gevolge van GATS.
www.utwente.nl/cheps/documenten/thesisvlk.pdf

Boezerooij, P. (2006). *E-Learning strategies of higher education institutions*. Enschede: Center for Higher Education and Policy Studies (CHEPS), 256 p., ISBN 90-365-2376-1. Deze dissertatie heeft als probleemstelling: Hoe verschillen hogeronderwijsinstellingen in hun strategische keuzes met betrekking tot de integratie van e-learning in hun onderwijsleerproces en ondersteunende processen, en hoe kunnen deze verschillen worden verklaard? Instellingen met een worldcampus-strategie focussen zich meer op het verhogen van de instroom, speciaal gericht op nieuwe doelgroepen die gebaat zijn bij flexibel onderwijs. Dit doen deze instellingen om meer inkomsten te genereren. Gezegd kan worden dat juist deze instellingen meer oog voor de veranderingen in hun omgeving hebben. Door zich te richten op een hogere instroom en door het gebruik van e-learning kan men andere doelgroepen bereiken en dus inkomsten genereren. Zo kan men de concurrentie aangaan met andere instellingen.
www.utwente.nl/cheps/documenten/thesisboezerooij.pdf

De betrouwbaarheid van getuigschriften: risico's rond de wettelijke bepalingen bij de afgifte van getuigschriften in het hoger onderwijs: onderzoeksrapport (2006). Utrecht: Inspectie van het Onderwijs. ISBN 90-8503-840-5.

De Inspectie van het Onderwijs signaleert dat de betrouwbaarheid van getuigschriften onder druk kan komen te staan. Hogeronderwijsinstellingen leven niet altijd de regels na die gelden bij de afgifte van getuigschriften. Ook zijn de beslissingen over de afgifte van getuigschriften niet altijd transparant. Daarnaast blijkt dat de wet in sommige gevallen onvoldoende waarborg biedt voor een onafhankelijke beoordeling. De inspectie pleit onder meer voor een versterking van de rol van de Raad van Toezicht.
www.owinsp.nl/Documents/pdf/betrouwbaarheidgetuigschrift1.pdf

Investeren in dynamiek: eindrapport Commissie Dynamisering (2006). Den Haag: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. 2 delen.

Dit rapport bevat voorstellen voor maatregelen die gericht zijn op de inhoudelijke dynamisering van het universitaire onderzoek en het geeft antwoord op de vraag of universiteiten in de praktijk consequenties verbinden aan het (nieuwe) systeem van onderzoeksevaluaties. Nederland heeft een redelijk efficiënt onderzoeksbestel dat kwalitatief goede prestaties levert voor relatief weinig geld. De interactie met niet-universitaire kenniscentra gaat daarbij niet systematisch beter of slechter dan in vergelijkbare landen. Ter verhoging van de efficiency en effectiviteit van het stelsel worden zeventien concre-

te maatregelen voorgesteld. De effectiviteit van de door de universiteiten opgezette resultaatevaluaties is bevreemdend. De universitaire bestuurders houden rekening met de uitkomsten van onderzoeksevaluaties, hetgeen overigens niet betekent dat topgroepen in financiële zin worden beloond. Er worden enkele concrete voorstellen gedaan om de matchingssystematiek aan te passen. Geconstateerd wordt dat er op de achtergrond een groter probleem speelt, namelijk dat het beleid 'hoger onderwijs voor velen' weliswaar in kwantitatief opzicht een succes is gebleken, maar dat het in kwalitatief opzicht te wensen overlaat.

Deel 1: www.minocw.nl/documenten/15506a.pdf

Deel 2: www.minocw.nl/documenten/15506b.pdf

Thissen, L. & Ederveen, Sj. (2006). *Higher education: Time for coordination on a European level?* Den Haag: CPB, 51 p., ISBN 90-5833-284-5. CPB Discussion Paper 68.

Het in Europa geldende subsidiariteitsprincipe stelt dat Europese coördinatie van het hoger onderwijs alleen zin heeft als er gegronde argumenten zijn dat een dergelijke coördinatie welvaartsverhogend werkt. De vraag is of die argumenten bestaan. Schaalvoordelen blijken in het hoger onderwijs geen belangrijke rol te spelen: grotere landen of grotere onderwijsinstellingen leveren niet noodzakelijkerwijs een hogere kwaliteit onderwijs. Er is weinig empirisch bewijs gevonden voor het bestaan van externe effecten, wel een indicatie dat studentenmobiliteit leidt tot meer arbeidsmobiliteit. Daardoor kan Europese samenwerking op het gebied van hoger onderwijs – zoals de invoering van het Bachelor-Masterstelsel – op termijn voordelen met zich brengen. Door transparantere informatie voor studenten en een betere vergelijkbaarheid van studieprogramma's kunnen studenten beter gefundeerde keuzes maken. Studentenmobiliteit en daaropvolgende arbeidsmobiliteit profiteren hiervan mee. www.cpb.nl/nl/pub/cpbreeksen/discussie/68/disc68.pdf

Deze rubriek werd verzorgd door Marwine van der Molen (CHEPS, Universiteit Twente). Publicaties kunnen aan de redactie worden voorgelegd ter verschijning in deze rubriek, door te schrijven naar: Marwine van der Molen, CHEPS, Universiteit Twente, Postbus 217, 7500 AE Enschede, e-mail: m.w.vandermolen@utwente.nl, of aan de redactiesecretaris onder vermelding van: TvHO Review.